

תלמוד

היה האדם איד
האם הוא
נאור היה איד
עם באהאן צע

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והפרי את לב האמן משרכם
ונתתי לכם לב בשר

בהעלותך

גליון כד | תשפ"ב

אור להכיות הלב של איש הישראלי
כיוען מאד עד לב השמים לה' יתברך,
ואין סוף ואין תכלית לתשוקתו

לב ופירוש של הדברי

"משימים עצמם כבהמה"

דווקא ה'חכמה' שתמיד חשבנו שאי אפשר בלעדיה, הופכת לפעמים את חיינו לעקומים ומכולכלים // 'עירומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה'...

כמה תמימות הייתה בנו פעם... קולאי ערגה אנו לימי קדם, כאשר כל דיבור ששמענו מהמלמד על גדלות המצוות ועל השכר שמקבלים עושיהם, שבו את ליבנו, והפחד מהגיהנום היה מצמית את הלב. כל שלב שעברנו בחיים השיל מעלינו עוד שכבה של תמימות, כל קושי בחיים יצר אצלנו עוד הסתרה ועוד בלבול, וכעת אנחנו עומדים תקועים, עם לב מלא במנות של עקמומיות הרסנית, המרחיקה אותנו מה'.

גרמו לכך כמובן קשיי החיים וטרדות ההצטרפויות, בגללם כבר החלטנו שכנראה ישנם מצוות שכבר לא שייכות אלינו ח"ו. אליהם התווספו מאורעות שונים בחיינו, בהם נדמה היה לנו ש'צדיק ורע לו רשע וטוב לו'. כל אלו יחד גרמו לנו להחליט שעדיף להשקיע בעסקי העולם, אלו שנראים תמיד נוצצים ובטוחים כל כך כלפי חוץ, כאשר אנו מדמיינים לעצמנו ש"אלו הם לא כמו המצוות שכל כך קשה לקיים, והשכר עליהם כה רחוק".

עוצם הצרה והקושי גדולים כל כך, כיון שאותה עקמומיות מעוותת את 'מידת המשפט' שבנו, זאת שתפקידה להוליך אותנו בדרך הישר, ולסלול לנו דרך ישרה על פי הדעת אותה אנחנו לומדים כל העת. כאשר שוב ושוב אנו מגלים שאין לנו דרך לצאת החוצה מהבור אליו נפלנו, שהרי כל דעת של גאולה שאנחנו לומדים, נכנסת מיד לתוך אותה 'מיקסר' של עקמומיות, ונהפכת אף היא לחלק מהדרך העקומה בה אנו הולכים.

למרות שאנחנו מוכנים לחתום על הבטחה, שלעולם כבר לא נוכל לחזור לאור הגאולה. אבל הרי כבר ביררנו והבנו שעל עצמנו ודעתנו אנחנו לא יכולים לסמוך בכלל, ורק הצדיקים האמיתיים אותם שלא פגמו בשום פגם בעולם ואף לא טעמו מעץ הדעת כלל (עיי' 'כוכבי אור', סיפורים נפלאים, סוף מעשה מהחווה בכוכבים), יכולים לזרוק לעברנו חבלי עזרה של עצות עמוקות ונוראות בדרך החוצה.

הצדיקים מציעים לנו להתחיל מחדש לחשוב על ההחלטה לנסות להבין הכל בשכלנו המגושם, וכפי

שאנחנו לומדים בפרקי אבות שבבוע הקרוב על "חכמתו מרובה ממעשיו". לא, אין הכוונה להשקיע את המוח הקדוש שקיבלנו בהבלי העולם במקום בעיון בתורה הקדושה, אלא רק להפסיק להתנות ולקשור את קיום המצוות בהם הצטוונו, במידת ההבנה של סיבתם ותועלתם עבורנו.

כדי לזכות לאותה תמימות קדושה, אנחנו מוצאים בדברי הצדיקים עצה מעשית ופשוטה לביצוע, כזו שנועדה גם לאטומי שכל ולב כמונו, ושמה: 'צעקה!' סגולתה של הצעקה היא, כיון שהיא יוצאת היישר מעומק הלב, ללא שמתערבים בה הסברות וההבנות העקומות שלנו. צעקה כזו שמבטאת את התשוקה לה', בכוחה לחתור מחדש ולהשקות את האמונה הזכה בה' ולנטוע אותה בליבנו זכה ונקייה.

חז"ל מגלים לנו על מעלתם של 'אותם שערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה' (חולין ה:), ובדברים אלו הם סוללים עבורנו את הדרך לישועה. דרך חיים שתשים את כל הדעת הקדושה שאנחנו קונים במקומה הראוי לה, כך שתוסיף אור ומשמעות לאהבה העצומה שיש בליבנו לכל דבר שבקדושה, ולא כתנאי עבורה, ותאפשר לנו לשגות באהבת התורה עד שלעיתים נחשב בכך לחסרי דעת ממש (רש"י עירובין נד:).

גם במעשה המרגלים שהיו בעלי שיעור קומה בתורה והשגה, אנחנו מוצאים את הטעות הזו. במקום לנסות להבין במוח כיצד נוכל בדיוק לקיים את דבר ה' להיכנס לארץ ישראל, היה עליהם לרוץ אחרי ה' בכל לב, וכמידתם של ישראל שהלכו אחרי ה' בארץ לא זרועה באמונה ואהבה אינסופית.

זוהי תקוותנו וזו כל נחמתנו: נצא לשדות וליערות, או כשהפנים מכוסות בתהילים, שם נרים את קולנו בצעקה אמיתית מעומק הלב, ונתחנן לישועה. מול כל הגיבורים ילידי הענק והיצרים הרעים, נצעק באמונה שלימה: 'עלה נעלה וירשנו אותה'. בקרוב, אמן.

ויהי העם כמתאננים רע באזני ה' (כמדבר יא, א)

באמת אין שום יאוש בעולם כלל – כאשר צעק רבינו בקול גדול. מהיכן בכל זאת נמשך שאנשים מתייאשים – הן על כך כותב ר' נתן (ליקוטי הלכות, שלוחין ג, לג):

כל הנפילות והייאושים של העולם הוא רק מחמת הריחוק מאמת, שמטעה את עצמו לומר שאינו יכול עוד לשוב, כמו שכתוב 'לא יאמין שוב מני חושך', שאינו מאמין שאפשר לו עדיין לשוב מני חושך. וכל זה מחמת השקר, כי הוא מבקש לעצמו עלילה לפטור עצמו מעבודת ה' יתברך, כמו שפירש רש"י על פסוק 'ויהי העם כמתאננים': 'מבקשים עלילה איך לפרוש מן המקום'.

גם אם אין שום יאוש בעולם, אם תתעקש בכל זאת להתייאש, אין מי שימנע זאת מוכן... אלא שברוך כלל הייאוש הוא כבר תוצאה. זה לא מתחיל בייאוש, זה התחיל כבר הרבה לפני... מיד עם בואך לעולם, לפתח חטאת רובץ. 'טבע רע' מצטרף אליך בכל המסלול, ואיפה שרק ימצא איזה תירוץ וסיבה, הוא יציע לך לשוב על עקבותיך.

כי כל אדם בטבעו יש לו רע המונעו מעבודת ה' יתברך וצריך לסבול צער ויגיעות לשבר זה הרע, ועל כן הוא מבקש בכל פעם לפרוש עצמו מעבודת ה' יתברך מחמת הרע שבטבעו, על ידי שרואה שמתחיל כמה פעמים להתקרב לה' יתברך ואינו יכול לעמוד בשום נסיון קל איז מוצא לעצמו תירוץ לומר: מה אעשה, באמת הייתי רוצה לשוב לה' יתברך, אבל מה אעשה כי יצירי מתגבר עלי... אבל באמת כל זה הוא פיתוי היצר הרע והסתת הבעל דבר, מוצא הרע שבטבעו שרוצה לפטור עצמו ולפרוש מה' יתברך על ידי דחיה וטעות זה. ובאמת הוא מטעה את עצמו, כי סוף כל סוף מה יהיה בסופו.

מה העצה להתגבר בכל זאת על אלו ההסתות ופיתויים שנראים ממש כצודקים? – מודיע ר' נתן במתק לשוננו:

ראוי להאדם הבר דעת שיהיה מרוצה, שאפילו אם לא יפעל בכל עבודתו וטרתו ויגיעו, רק שעל ידי זה ינצל פעם אחת מאיזה עבירה גמורה או הרחוק או תאוה כל ימי חייו, דהיינו שעל ידי עבודתו ותפילותו והתבודדותו וכו' יזכה שבסוף ימיו יהיה לו נחסר ונפחת עבירה אחת, היינו שעל ידי עבודתו וזה שעבשיו יש לו עבירה אחת פחותה מחשבון עוונותיו מאשר היה לו אם לא היה חותר ומתפלל להינצל מהם – גם זה היה כדאי לו! כי סוף כל סוף לא נשאר לאדם מכל עמלו ויגיעו מה שעמלו וטרח בעולם הזה כי אם מה שזכה לפעמים להינצל מרע ועבירות, ולהטות לפעמים איזה נצויות. ואי אפשר להאריך בנינו כי זה אלפים ורובבות יגיעות לא יספיקו לכאור עד היכן האדם צריך להתחוק תמיד בהשתוקקות לה' יתברך ולא יניח את הרצון לעולם.

מהו לימוד תורה "לשמה"?

ר' מנחם: אתה יודע - רבי שמחה - מאז שדיברנו קצת בשבוע שעבר על העניין של 'לשמה', התחלתי יותר ויותר לחשוב על העניין הזה.

אני מרגיש שלאחרונה, כל העניין הזה של לימוד תורה 'לשמה' אינו תופס מקום כ"כ. ואפילו אצל עדות החסידים, אשר בתחילת דרכם היו בוערים ולוהטים בעניין זה, הרי שבימינו אלה, עיקר הדגש והעידוד אצלם הוא שילמדו תורה, הלכה וש"ס, עמוד או דף או יותר, וכמעט שאין ניכר שיש להם דאגה עם עניין ה'לשמה'.

רבי שמחה: נו, הרי 'מתוך שלא לשמה בא לשמה'...

ר' מנחם: נכון. אבל אל תשכח שמדובר ב'חסידים', שכל חידושם וייחודם הייתה בעיקר בעניין זה, שהדגישו וחיידו את חובת והכרח ה'לשמה'.

רבי שמחה: נו, החסידים של פעם זה כבר לא חסידים של היום...

אבל לגופו של עניין, אתה אכן צודק, וראוי לכל חסיד המתחסד עם קונו לזכור ולחדד בלבו תמיד מה התכלית של 'תורה', ושיהיה כל לימודו מתוך כיסופים אמיתיים. אחרת יכולים להיות 'למדן' ו'רשע גמור' בחדא מחתא.

ר' מנחם: עד כדי כך?

כן כן, כך כותב רבינו בפירוש בליקוטי מוהר"ן: "כל צדיק צריך שיהיה למדן בתורה, וחסיד במעשים טובים. כי אם אינו למדן, אמרו רבותינו ז"ל 'ולא עם הארץ חסיד'. ולמדן בלבד בודאי אינו כלום, כי אפשר להיות למדן ורשע גמור! ולא זכה נעשה לו סם מות.

על כן צריך שיהיה למדן וחסיד" (ליקוטי מוהר"ן, לא).

ר' מנחם: אבל סוף סוף, העיקר הוא הלימוד.

רבי שמחה: אם אתה אכן חושב כך, תסתכל שם הלאה בתורה ל"א, שם ממשיך רבינו וכותב: "מי שטועה וסונו שבחינות 'למדן' לבד הוא העיקר, הוא בחינות 'אחר' שקיצץ בנטיעות. על ידי שסבר שמלאך מט"ט בעצמו הוא רשות ח"ו, אך באמת מט"ט בעצמו בלי הקדוש ברוך הוא אינו כלום, ואין לו שום רשות. כך התורה בלא מעשים טובים אינה כלום, אדרבא לא זכה כו" (ליקוטי מוהר"ן, לא).

וב'עצות המבוארות' מבאר זאת רבי שמשון ברסקי זצ"ל בתוספת מילין, וכותב: "מי שסובר שהעיקר הוא להיות למדן, ויראת שמים טפילה היא אצלו, רחמנא ליצלן, היינו שמודה שצריך גם יראת שמים, אבל העיקר הוא הלימוד - אדם זה הוא אפיקורס וכופר, כמו 'אחר' שהפך לאפיקורוס וכופר על ידי דעותיו הכוזבות וסברותיו המוטעות, כי חשב שהעיקר הוא ה'למדנות' (עצות המבוארות, תלמוד תורה, לב).

ר' מנחם: מבהיל! מדוע אחד כזה, שחושב שהעיקר הוא הלימוד ולא יראת שמים, הוא בחינת 'אחר' שקיצץ בנטיעות?

רבי שמחה: פשוט מאד! כשם שנטיעה המחוברת לאדמה, אם תקצץ אותה ממקור חיותה היא תפסיק לחיות ולצמוח. כך גם התורה - שהיא בחינת מט"ט, ששה סדרי משנה - היא כנטיעה היונקת את חיותה מהשם יתברך. וכשמקצצים אותה ממקורה, ולוקחים את הלימוד כמטרה בפני עצמה, הרי זה קיצוץ בנטיעות. דברים אלו מפורשים גם בתיקוני זוהר, שם כותב רבי שמעון בר יוחאי שהלומד את התורה שבעל פה,

שכלולה בששה סדרי משנה, ורוצה לקחת אותה בלי השכינה - בלי יראת ה' - הרי זה מקצץ ומפריד בין קוב"ה ושכינתיה.

וזה לשונו: "והיה אמונת עתך וכו', אמונת סדר זרעים, עתך סדר מועד, חוסן סדר נשים, ישועות סדר נזיקין, חכמה סדר קדשים, ודעת סדר טהרות. אי איכא יראת ה', ואי לא, לא. וסימן, זמ"ן נק"ט. ואלין שית סדרי משנה באורח רזא, אינון מעמנדא דאמצעיאתא, דכליל שית סדרי מנתנין. ומאן דבעי לנטלא ליה בלא שכינתיה דאיהו יראת ה', עליה אתמו ורגנן מפריד אלוף, כאילו עביד קיצוץ ופירוד בין קודשא בריך הוא ושכינתיה!" (תיקוני זוהר, דף ה' ע"א).

עד כדי כך, שהוא כותב שם בהמשך, שכדי שלא יגרום אותו למדן פירוד בין קוב"ה ושכינתיה, לכן אין שורה הקב"ה מלכתחילה בלימודו, כדי שלא יהיה נעשה על ידו פירוד חס ושלום...

וזה לשונו: "ובגין דלא יעבדון פירודא - אף על גב דאוליף אדם שית סדרי משנה, ולא אקדים ליה יראת ה', דאיהו שכינתיה, קודשא בריך הוא

לא שריא לגביה, ובגין דא אי איכא יראת ה' אין, ואי לא לא, כאילו לא הוה כלום בידיה!"

הבנת מה כתוב פה? שאם האדם לומד את הש"ס, ואינו מצרף יחד עם הש"ס את השכינה / היראה, הרי הוא כאילו עושה קיצוץ ופירוד בין הקדוש ברוך הוא לשכינתו. וכדי שאכן לא יעלה בידו להפריד בין הדבקים, מרחם ה' ולא שורה אצלו, כדי שלא יגרום פירוד. וכל לימודו "כאילו לא הוה כלום בידיה"...

ר' מנחם: פחד פחדים!

אז איך באמת מגיעים ללימוד תורה 'לשמה'? הרי זו דרגה גדולה מאד, ללימוד בדביקות עצומה בהשם יתברך.

רבי שמחה: אתה מדבר על הדרגה הגבוהה של לימוד תורה לשמה. ואכן, ככל שהאדם מזדכך, כך גם נעשה לימודו זך וטהור וקדוש יותר, ובדביקות יתירה. אבל יש גם את הדרגה הפשוטה והבסיסית ביותר של 'לשמה', אשר בה מחויב ומסוגל כל אחד מאתנו.

ר' מנחם: ומה?

רבי שמחה: ללימוד מתוך כוונה רצויה - לא כדי להיקרא 'למדן' ולהיות מכובד, אלא - "כדי לקיים מצות תלמוד תורה, ולזכות לקיום התורה על ידי זה".

ר' מנחם: מהיכן לקחת את ההגדרה הזאת? **רבי שמחה:** מ'ליקוטי עצות'!

בערך 'תלמוד תורה' אות י"ב, כתוב שם על ה'התדבקות רוחא ברוחא' שנעשה בעת הלימוד עם רוח התנא, ושכל זה נעשה רק כשלומדים לשמה, ושם מציין מוהרנ"ת בסוגריים מרובעות וכותב: "וכל זה כשלומד תורה לשמה, [כדי לקיים מצות תלמוד תורה ששקול כנגד כולם, ולזכות לקיום התורה על ידי זה]! אבל כשלומד רק שלא לשמה, בשביל שיהיה נקרא למדן וכיוצא, אזי נבילה טובה הימנו, ובודאי אינו יכול לדבק את עצמו עם רוח התנא".

זו הדרגה הבסיסית והפשוטה של לימוד תורה לשמה - שאינו לומד כדי להיות למדן, אלא כדי לקיים מצות ה', וכדי לזכות על ידי לימודו לקיים את התורה.

אחרת, הוא כסיל גמור. כפי שכבר אמר החכם מכל אדם, שלמה המלך, בספר משלי (טו, יז): "למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין", ופירש רש"י: "למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה - ללמוד תורה. ולב אין - ואין בלבו לקיימה, ואינו לומד תורה אלא לקנות שם".

ואגב - ואולי לא אגב - זוהי גם הסיבה מדוע חייבים ללמוד בהתמדה גדולה ספרי רבינו הקדוש ותלמידו מוהרנ"ת!

ר' מנחם: מה הקשר?

רבי שמחה: כי הם אלו שמלמדים אותנו כיצד לזכות לקיום התורה!

וכפי שכבר אמר מוהרנ"ת: "הלימוד של 'דיני התורה' נתן לנו השם יתברך על ידי משה רבינו ע"ה, והלימוד של 'קיום התורה' נתן לנו השם יתברך על ידי אדמו"ר זצ"ל" (כוכבי אור).

ומאחר שהמטרה העיקרית והבסיסית בלימוד התורה, היא לזכות לקיום התורה, לכן עלינו ללמוד הרבה את ספרי רבינו הקדוש, כדי לדעת איך נוכל גם אנחנו, בדור שלנו עם הנסיונות שלנו, לקיים את תורת משה בתמימות ובפשיטות.

ר' מנחם: רבי שמחה - התחלנו את השיחה שלנו עם 'לשמה' וסיימנו עם 'לימוד ספרי רבינו'...

רבי שמחה: אכן, היינו הקדוש!

צריכים ללמוד תורה מתוך כוונה אמיתית, ומי שלומד מתוך הכוונה האמיתית מבין גם, שהוא חייב ללמוד הרבה ספרי הצדיקים האמיתיים, כדי לידע איך לקיים את התורה ולהיות ערליכער איד באמת.

וכפי שכותב מוהרנ"ת: "צריכין ללמוד הרבה ספרי אמת המדברים מדרכי עבודת ה', ולהיות בקי בהם היטב היטב... כי זה עיקר שלימות ותכלית של כל הלכות התורה! כי לא המדרש עיקר אלא המעשה" (ליקוטי הלכות, ברכת הפירות ה, ט).

נהמרת

ליבויק בתורה הקדושה לשמה

וְנִזְכָּרָה הַקְּנִיּוֹת כֹּל מִחֲנוּנוֹ וּמִחֲשָׁבוֹתָיו וְשִׁכְלָנוּ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה וְלִעֲנֹן בָּהּ הַיִּטֵּב בְּמִקּוֹם שִׁצְרִיכוֹ לְעֵינָיו. וְכֵּן בְּנִתְנוֹ וְהָיָה לְשִׁמְחָה בְּאַמְתָּה, בְּדִי לְהִבִּין דְּבָרֵי הַתּוֹרָה עַל בְּרִינָה לְאַמְתָּתְךָ, וְלֹא לְהִתְיַהֵר וְלִקְנֹטֵר חֵם וְשִׁלּוּם, וְלֹא בְּשִׁבְלֵי שְׂיָהָא נִקְרָא 'רַבִּי', וְלֹא בְּשִׁבְלֵי קְמוּזִין וְכָבוֹד. וְלֹא נִנְעֵשָׂה חֵם וְשִׁלּוּם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה קִרְדִּים לְחַפְרֵם בְּהֵם וְלֹא עֲטָרָה לְהַתְגַּדֵּל בְּהֵם, רַק נַעֲטֵק בְּהַתּוֹרָה בְּאַמְתָּה לְשִׁמְחָה בְּכֵל בְּחֵנוּ וְשִׁכְלָנוּ וּמִחֲשָׁבוֹתָיו, בְּדִי שִׁבְיָאֵנוּ הַתְּלָמוּד לְיָדֵינוּ מַעֲשֵׂהָ, לְסוּר מִרְעַ וְלַעֲשׂוֹת הַטוֹב בְּעֵינֵיהָ תְּמִיד.

עיקר ההתחברות ודביקות להשי"ת

ידידו של מוהרנ"ת, ורעו מאז, היה ר' נפתלי. עוד בטרם נתקרב אל אור האורות הכירו זה את זה, ושניהם כאחד נתקברו ובאו להיות מאנשי הבעל תפילה, אשר יכבוש את העולם בחרבו ובקשתו בלי שום כלי זין אלא בתפילה ובקשה, וכאשר ענה ואמר 'גאר מיין זאך איז תפילה', והאריך לבאר ודיבר בקדשו אשר מפני זה התגברו כנגדו מניעות והתנגדות נוראה, כי כל ענינו הוא תפילה, אשר כולה התחברות ודביקות להשי"ת כאמור 'נפתולי אלקים נפתלתי', ועל התפילה כבר אמר נעים זמירות ישראל 'כרום זולות לבני אדם' אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזלי בהם (ליקוטי מוהר"ן תניינא, צג).

וכשנגזרו גזירות על ישראל לקחת בניהם לצבא באותם ימים, אמר ר' נפתלי, כי גזירות ת"ח ות"ט והרציחות שהיו אז, באו כתוצאה מההתנגדות על הארז"ל זיע"א (עליהם נקבע תענית כ' סיון שיחול השבוע ביום ראשון, וראה דברי מוהר"ת בהלכות שלוחין ה' כי הגזירות והרציחות שהיו אז באו בגלל התנגדות על הצדיקים והעדר החיפוש אחר רוח קדשם, עיי"ש), ואח"כ הרציחות באוקריינא בשנת תקכ"ח באו עקב ההתנגדות על הבעל שם טוב זיע"א, וגזירת לקיחת בני ישראל לצבא באה מחמת ההתנגדות הגדולה על רבינו הק' זיע"א.

וכשפעם אחת גברה עזות מצחם של המתנגדים וזרקו אבנים אל עבר הקלויז באומאן עד שנשברו חלונות הקלויז, ענה אותו תלמיד ואמר: "אם כן כבר יקחו עוד ועוד בחורים לצבא, ועד אשר לא תשקוט לגמרי ההתנגדות על רבינו, יסבלו ויסבלו ישראל מגזירות שכאלה של גיוס בחורי ישראל לצבא".

באותה תקופה היה איש אחד באומאן, ולו בן קטן והוא נער, והיה ירא עליו ועל נפשו, שמא יחטפוהו החוטפים ויגייסוהו, ובמצב כזה יתרחק לגמרי מרכזי היהדות, כאשר אכן קרה להרבה מבני גילו אז. ועל כן התחכם להסתיר ולהחביא את בנו הקטן, בבית ר' נפתלי אשר כבר היה זקן מופלג, באומרו שבבית של איש מבוגר כמוו לא יבואו החוטפים לחפש, ובכך יציל את נפש הילד מיד עושקיו.

באחד הימים בהם שהה הילד בבית ר' נפתלי, יצא הנער לשחק ברחוב לתומתו, כשר' נפתלי עומד בביתו ומתפלל תפילת שמונה עשרה בהשתפכות הלב והנפש. והנה, באותה שעה עברו ברחוב ה'לאושיקנגס' – הלא הם הבלשים שבלשו בסתר וחיפשו אחר הנערים לחטפם – ובראותם ילד משחק, תפשוהו להעבירו אל הממשלה לגייסו לצבא. כשראו זאת היהודים העוברים ושבים החלו לגעור בהחוטפים הסמויים, והתפתחו ויכוחים ובהלה במקום, ונעשה רעש גדול, עד שהצליחו להציל את הילד ולהשיבו לאביו.

אחר הדברים האלה, סיים ר' נפתלי את תפילתו שארכה שעה ארוכה, ותיכן את צעדיו לאחוריו, המתין לו אבי הילד הנמלט מפח יוקשים, ואחר שגמר את כל סדר תפילתו, נישב האב וביקש מר' נפתלי בכבוד הראוי שיואל בטובו למחול לו, על שבעבורו ובעבור בנו התרחשה כל הבהלה והבלבול בסמוך לביתו, מה גם שדבר זה קרה באמצע תפילתו, אשר בוודאי גרם לבלבל כוונתו.

אך ר' נפתלי לעומתו עומד ומשתאה, תמה ושואל: מה כוונתך? על איזה רעש אתה מדבר? לא שמעתי שום צעקות! שמא טעית בין רחוב למשננה. כל כך היה דבוק להשי"ת בתפילתו, שלא שם לב לכל מה שקורה סביבו. הכי קרא שמו נפתלי, כי 'נפתולי אלקים' נתחבר ונתדבק בעת תפילתו להשי"ת....

רבי נפתלי וויינבערג מנעמירוב ז"ל

ר' נפתלי הערין ב"ר יהודה, מתלמידי רבינו ז"ל המובהקים. שיחות ותורות רבות מאד של רבינו מובאות ע"י מוהרנ"ת בשמו של ר' נפתלי, המוזכר מאות פעמים בספריו ומכתביו. היה אחד משני העדים שיחד רבינו הק' להבטחתו על אמירת עשרת מזמורי התהילים על ציונו. רבינו אמר: "ממני יודעים רק נתן ונפתלי מעט". אחר הסתלקות רבינו ז"ל עקב דירתו מנעמירוב לאומאן ודר שם, סמוך לציון הק' עד לפטירתו. נפטר ב"ט מנחם אב תר"כ, ומנו"כ באומאן.

תולדות חייו הקדושים של באר עינו מוהרנ"ת ז"ל ע"פ ר"א פסח באריה פסח שנת תשי"ב פרק ב"ד

פורים תקס"ג במדוודיבקה

חידושים ראשונים בתורת רבינו הק'

עם בואו של מוהרנ"ת, כיבדו רבינו ב'משקה', ונענה ואמר: "אמנם אתה בא מן הדרך ומן הסתם לא ישנת בלילה, אבל עם זאת, 'חייב אניש לבסומי' בפשיטות, ועל ידי זה למחות את עמלק". מוהרנ"ת עמד לפני רבינו באימה וביראה גדולה, רבינו הרגיש שהוא רוצה לשוחח אתו ולספר לו את קורות נסיעתו הארוכה אליו, אך אינו יכול לעשות זאת בפני האנשים הרבים הנמצאים שם. הוא שוחח עמו מעט, נתן לו לשתות, ושלח אותו לנוח מטורח הדרך.

נער לא ימיש מתוך האוהל

לעת ערב, חזר רבי נתן אל מעונו של רבינו. היו שם כמה מאנשי העיר ששמחו ורקדו בשיירי פורים. מיד כשהבחין רבינו בהיכנסו, אמר לו: "יש לי הרבה לדבר אתך, אך לא עתה. והעיקר, זכור מה שדיברנו בתורה 'קרא את יהושע', על רבי ותלמיד, דע לך שאתה התלמיד, אמנם יש לי תלמידים הגונים, זקנים ממך, אך מכיוון שיהושע בן נון 'נער', לכן 'לא ימיש מתוך האוהל' (ע"פ הכתוב בשמות לג, יא)".

ואמנם, זו היתה גדולת המיוחדת של מוהרנ"ת, שעם כל גאונותו ובקיאותו בתורה ובחסידות - למן רגע התקרבותו לרבינו, סילק את כל ידיעותיו המרובות ושם עצמו כ'נער' המנוער מכל דעת, כדי שיוכל להפוך לכלי-קיבול לדעתו הקדושה והנשגבה של רבינו.

מוהרנ"ת הצטרף לשאר החסידים ורקד עמם, שמחה היתה בלבו מדברי רבינו, אך גם דאגה; הרבי אמר עליו 'לא ימיש מתוך האוהל' והוא יודע היטב אלו מניעות מצפות לו מצד משפחתו וחותנו, בפרט לאחר שיוודע להם להיכן נסע. בעודו מהרהר על כך, קרא רבינו לעברו: "אל תדאג! יהיה רק שמח תמיד, גם כשתחזור לביתך" - - -

רבי נתן שנוכח שוב לראות שמחשבותיו גלויות לפני רבינו, התבייש מכך, נענה רבינו ואמר לו: "הבושה, גם היא חלק מהתורה 'קרא את יהושע', שם מבואר שהבושה היא עיקר התשובה".

ורבינו המשיך: "קיימת ברוך השם 'בקי ברצוא' בכך שבאת לפה. עתה צריך אתה להיות 'בקי בשוב' ביותר". מוהרנ"ת התפלא מאוד מהאופן שבו רבינו מפרש את כל העובר עליו, נסיעתו וכל השאר, על פי התורה 'קרא את יהושע' העוסקת ב'רבי ותלמיד'.

החסידים התפזרו לבתיהם, וגם מוהרנ"ת פנה אל אכסנייתו.

למחרת, ב'שושן-פורים' לאחר התפילה, הלך מוהרנ"ת אל רבינו ושח צערו בפניו: 'רבי, אתם הרי אמרתם שעל ידי ריקודים ומחאת-כף ממתקים הדינים, אולם אני לא זכיתי לצאת ידי חובת ריקודים בפורים כראוי".

ניחמו רבינו: "שושן-פורים הוא גם פורים, גם היום מצוה לשמוח! תוכל לתקן בשושן-פורים גם את השמחה שהיית צריך לשמוח בפורים!".

שתזכה לחדש בתורה

רבינו המשיך ואמר למוהרנ"ת: "דיברנו אתמול על התורה 'קרא את יהושע', יש לי דבר חדש לומר; שלושת המצוות שהצטוו ישראל בכניסתם לארץ ישראל - 'להכרית זרעו של עמלק', 'לבנות להם בית הבחירה' 'למנות מלך' - גם הם שייכים לתורה הזו, אך לא עתה הזמן לכך".

זה זמן רב, שמוהרנ"ת השתוקק לכתוב תורה מפי קדשו של רבינו, עתה, הגיעה השעה לכך. רבינו

חזר לפניו מילה במילה על התורה 'קרא את יהושע' שאמר בתחילת השנה ב'שבת שובה'. "ואז ישבתי לפניו" - כותב מוהרנ"ת - "והעתיקתי התורה הזאת לפניו, ומפיו יקרא אלי מתוך ספרו בכתב-ידו הקדושה, ואני כותב על הנייר".

בתוך כך, התאספו החסידים אצל רבינו לכבוד שושן-פורים. הריקודים והשמחה התחדשו ונמשכו כמעט כל היום. לעת המנחה, אמר רבינו למוהרנ"ת: "מעתה תדע ששושן פורים גם הוא פורים. אולם של מרדכי ואסתר יאיר לך שתזכה לחדש חידושים בתורה, שהרי בפורים קיבלו ישראל את התורה מחדש (כמובא בגמרא שבת, פח)."

רבי נתן הבין שלרבינו ישנה כוונה מיוחדת בדבריו אלו, אך לא ידע מהי. לעת ערב, התרוקן הבית מהאנשים, מוהרנ"ת פנה גם הוא ללכת לאכסנייתו, לפני צאתו, אמר לו רבינו: "מן הסתם עוד תשוב לכאן לפני שתלך לישון". לנוכח דבריו אלו, עננה מוהרנ"ת: "אבוא בעוד שעה או שתיים".

כשחזר מוהרנ"ת, ישב רבינו על מיטתו ללא מעילו העליון, כשהוא לבוש בציצית, הוא המתין לו וברגע שנכנס אליו, אמר לו: "שלושת המצוות הנזכרות, הם בחינת תשובה".

"איך מרומז בהם עניין התשובה?" שאל מוהרנ"ת. "את זאת - תאמר אתה", היתה תשובתו של רבינו.

תוכל ללמוד אם תהיה מתמיד

מוהרנ"ת נפרד מרבינו ושם פעמיו אל אכסנייתו. "ותיכף בדרך הליכתי מביתי לאכסניה שלי" - הוא מספר - "הזמין לי השם יתברך בזה חידושים נאים, ובבואי לאכסניה שלי מצאתי בעזרת השם יתברך כלי כתיבה, וכתבתי מיד מה שחנני ה' ביה. זה היה בתחילת חינוכי לחדש בתורה הקדושה, שחינך אותי ברחמי ודרכי הנפלאים. וביום שלאחריו הבאתי לפניו מה שכתבתי, והוטב בעיניו, ושחק מחמת שמחה וענה ואמר: 'תוכל ללמוד אם תהיה מתמיד' (דו וועסט קענין לערנין אז דוא וועסט באגערין)" (חיי מוהר"ן, ב).

עתה הבין מוהרנ"ת אל מה התכוון רבינו, כשאמר לו: "שתזכה לחדש חידושים בתורה, כמו שבפורים קיבלו ישראל את התורה מחדש".

אך עבר זמן עד שמוהרנ"ת המשיך בכתבת חידושי. קודם לכן, רצה לקיים את דברי רבינו ולהתמיד הרבה בלימוד שולחן-ערוך וספרי הזוהר וכתבי האר"י. (כעבור כשנתיים, בשנת תקס"ה, הורה לו רבינו לכתוב את מה שולחן ומתחדש בשכלו הוד, ואמר שנתן לו 'כוח מדמה' אמיתי וברור לחדש חידושים אמיתיים בתורה).

כותב הרב מטשעהרין: "לדעתנו הענייה, יש בזה דברים גבוהים ורמים, כי רמז בזה סוד ההתקשרות בינו ובין תלמידו הקדוש הרב רבי נתן ז"ל, כי מאמר זה נאמר סמוך מאוד להתקברותו אליו ז"ל ומי שבקי קצת בספריו הקדושים של הרב רבי נתן ז"ל והכיר אותו בחייו ושמעו דבריו ושיחותיו הקדושים ובקי קצת בענייניו וסיבותיו אשר עברו עליו, יבין בלבו ויראה בעיניו שכלו ממש כי היה מבחינה זו הנ"ל, כי רוב דבריו המה מהתחזקות בעבודת ה' לבלי לייאש עצמו שום אדם מ'ישראל רק כל אחד ממקומו ידרוש ויבקש את ה', שזה בחינת 'בקי בשוב' המבואר במאמר הנ"ל, שזה בחינת נקודה התחוננה בחינת יהושע" (פרפראות לחכמה על תורה ו').

(ע"פ 'טובות זיכרונות' אות ה')

האם אפשר לשלוח על המחשבות? (ב)

מה עושים כשהמחשבה רעה עולה על הלב פתאום? כמה שאני מנרש אותה היא חוזרת – מה יהיה הסוף? מה רצה החייל שדפק על חלוננו של רביה"ק? על איזה דבר כותב מוהרנ"ת "שצריך לחזור זאת ולזכור זאת היטב היטב ככל פעם בכל יום ובכל עת"?

יש"כ על מה שכתבתם בענין השליטה על המחשבות. ב"ה ניסיתי להרגיל עצמי בזה, ואכן נוכחתי לראות שאפשר לשלוט על המחשבה. אך דא עקא; עד שאני מספיק להכין עצמי להסיח את הדעת למחשבה אחרת, אני כבר עמוק בבוץ... כי ברגע שהמחשבה האסורה הופיעה במח, אזי כבר נכשלת ביה. שנית, והיא העיקר: גם כשאני מצליח להחליף מחשבה, בכל זאת תוך כמה שניות היא חוזרת אלי, ועד שאני מסיח את הדעת ואני משלחה, שוב היא חוזרת חלילה, ואם כן מתי יהיה סוף ליסורים הללו?

אשריך שזכית לקיים עצתו הקדושה של רביה"ק, והיות שמלחמה זו תמידית היא, הרי מזה גופא שנוכחת לראות בתועלת העצה, תוכל לשאוב כח להמשך המערכה על קדושת מוחך. וכלשונו של מוהרנ"ת במכתבו לבנו שמחזקו בענין זה בזה"ל: "כי אני יודע שאף על פי כן כמה וכמה פעמים הועילו לך אלו הדברים הנ"ל שאין שתי מחשבות יחד, ושיכולין לברוח מהם ב"ש ובאל תעשה", על כן אתה צריך להיות עקשן גדול מאד מאד בפרט בענין זה, ולהתחיל בכל יום ויום ובכל עת מחדש, להרגיל עצמך לעכב מחשבותיך לבל תצא לחוץ כלל חס ושלום" (עלים לתרופה, מכתב מיום ד' דברים תקצ"א).

והנה אודות שאלתך הראשונה:

הנה דברי רביה"ק ברור מללו בענין זה ש"החמדה והמחשבה רעה העולה על הלב פתאום, שאין ברשות האדם להימנע ממנה, אין נענשין עליה, אלא כאשר ירהר וחוזר ומהרהר" (ספר המידות, הרהורים מו. ובסגנון זה מובא הרבה בספיק). והרי שבנפול המחשבה הראשונה לתוך מוחך ולבך, אין זה אומר שאתה "עמוק בבוץ" כלל ועיקר, אלא אדרבא, נקראת לבוא ולהתחיר את מלכו של עולם בקבלת עול מלכותו לקיים מצוות ל"ת של "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם!"

ואודות שאלתך שהמחשבה הזרה כמה שאתה משלחה היא חוזרת חלילה - אל לך להיבהל מזה כלל, שכן זה תפקידך במערכה זו, להחליף את המחשבה האסורה במחשבה אחרת רצוא ושוב מבלי להתעייף.

ורביה"ק השריש יסוד זה היטב לאנשיו על ידי מעשה שהיה:

"פעם אחת עמדו לפנינו אנשיו, ובא ערל אחד מהאנשי חיל העכו"ם העומדים בינינו, ודפק על החלון, ושאל: יש כאן אחד מאנשי חיל? השיבוהו: לא, אין כאן אחד מהם! והלך לו. אחר כך, אחר איזה שעה, חזר ובא ודפק על החלון יותר, ושאל אם יש כאן אחד מאנשי חיל. ענה רבינו ז"ל: כך

הוא היצר הרע שלכם, שבתחילה בא ודופק על האדם, וכשפוניו עורף ממנו ומשיבין 'אין כאן אחד מחיילותיו' ומסלקין אותו, ואז הולך לו, ואף על פי כן אחר כך חוזר ובא ודופק על האדם. אף על פי שכבר סילקוהו והשיבוהו 'אין כאן אחד מחיילותיו', שאין לו ולחיילותיו מקום כאן, אף על פי כן אינו נמנע לבוא עוד פעם אחר פעם. וצריכין לגרשו בכל פעם עד שיסתלק לגמרי! ועיין במקום אחר מזה שצריכין להיות עקשן גדול כנגדו פעם אחר פעם, ואפילו מאה פעמים ויותר, ואז אם יהיה חזק כנגדו כמה וכמה פעמים יזכה לסלקו לגמרי" (חיי מוהר"ן, תקלו).

והרי שאמנם מדובר ב"מלחמת התשה", והיצר מנסה להתיש אותך על ידי ביקוריו התכופים הבטלי מבורכים. אבל אדרבה, אל תערוץ מפניו, כי אם תלך בדרך זה אזי תכריע את המלחמה לטובתך.

כי "היצר הרע נוקש באדם בכל פעם, ומעוררו למה שמעוררו, ואף אם אין האדם שומע לו ופונה עורף ממנו, אף על פי כן הוא נוקש בו עוד פעם שני ושלישי ורביעי ויותר, אבל אם האדם הוא חזק בדעתו ועקשן נגד היצה"ר, ואינו פונה אליו כלל, אזי היצר הרע מסתלק והולך לו" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, נא).

"כי צריך לזכור היטב היטב ולידע שהמחשבה ביד האדם להטותה כרצונו, ואל כל אשר יחפוץ טיה אותה. ואפילו אם כבר הורגלה מחשבתו לצאת לחוץ הרבה, אף על פי כן בידו להטותה בכל פעם לדרך הישר. והוא כמו סוס שיצא מהדרך, שיכולין לתפסו באפסר בעל כרחו להטותו לדרך הישר. כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות יחד בשום אופן, ועל כן אם יחשוב מחשבה אחרת לטוב, בהכרח שתדחה מחשבתו החיצונה וכל הרהורין, כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות ביחד בשום אופן, כמבואר כל זה היטב בדברי רבינו ז"ל. אבל צריכין לחזור זאת ולזכור זאת היטב היטב בכל פעם, בכל יום ובכל עת, כי הרבה בני הגעורים נלכדו בזה, שבאים למה שבאים רח"ל, מחמת שנדמה להם כאילו אין מחשבתם בידם ח"ו, ובאמת לא כן הוא, כי המחשבה ביד האדם תמיד כנ"ל" (ליקוטי הלכות, תפילין ו, לה).

וכמוכן, שגם כאן עלינו להיזכר להשתמש עם הכלי זיין המקורי שלנו ו"עיקר הכלי זיין של איש הישראלי היא התפילה, וכל המלחמות שצריך האדם לכבוש הן מלחמות היצר הרע, הכל על ידי התפילה" (קיצור ליקוטי מוהר"ן תו"ב). וכלשונו של מוהרנ"ת בהמשך מכתבו שם: "וגם צריכין לבקש השם יתברך על זה הרבה מאד".

ולסיום: דע לך שכשתלך בדרך זו, ברוך אתה ומבורך בברכה ובהטחה נפלאה, שהש"ת בכבודו ובעצמו כביכול יסיר ממך כל הרעיונות והמחשבות הזרות הבאים לטמאותך. וכמו שכתוב: "היסיר ה' ממך כל חולי" ודרשו חז"ל: "ר' חונה ותני לה בשם ר' אלעזר בן יעקב, והסיר ה' ממך כל חולי זו רעיון, דא"ר אלעזר ונתן עול ברזל על צוארך - זה רעיון. א"ר אבון והסיר ה' ממך כל חולי זה יצר הרע" שראשו מתוק וסופו מר" (ירושלמי שבת פרק יד הל' ג).

אפשר לשלוח שאלות שיוביע במדור הזאת בטל או באימייל של המערכת

בשורה טובה תדשן עצם!

ביום ב' בערב התקיים בבני ברק עיר התורה והחסידות, מעמד יסוד ביהמ"ד ד"קהל נועם ה' דחסיד ברסלב" אשר ישכון ברחוב בלוי 8.

אחר שיצא שמה הטוב של הקהילה בירושלים עיה"ק, במקום אשר בו יוכל כל החפץ, להתחמם לאורו של רבינו הקדוש, ובפרט כבית וועד למקורבים מקרב הקהילות החסידיות. נתעוררה הדרישה להקים מסגרות דומות בשאר ערי ארה"ק. והשובע, לאחר געגועים ומאמצים רבים, זכו העסקנים היקרים מהעיר בני ברק, לברך על המוגמר, ולהודיע על פתיחת שערי בית המדרש החדש, אשר יאגד בתוכו את כל הפעילויות; תפילות בצוותא, סעודת רעוא דרעווין בחדא מחתא, חבורות שבועיות, ועוד.

לפנות ערב התאספו כמה עשרות אברכים - מי שמהווים את הגרעין המייסד של הקהילה, כשבהמשך יצטרפו אליהם בס"ד עוד ועוד אברכים מבקשי אמת - למעמד 'לחיים' ופתיחת שערי ביהמ"ד.

בתחילה נשמעו דבריו של הר"ר יואל יאזעפף שליט"א מחשובי הקהילה בירושלים, ולאחריו נשא דברים הר"ר יעקב גרינבוים שליט"א מחברי החבורה.

המשא המרכזי נשמע מפיו של הרה"ח רבי משה קרמר שליט"א, שהפליא והפליג בחשיבות ונחיצות "נקודת החבר", ולבסוף נאם הרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א, מי שמנווט את החבורה, ומשתתף בקביעות בחבורות השונות מזה זמן רב.

ואנו תפילה שחפץ ה' בידם יצליח. יזכו הם וכל המתעסקים בקדוש, להרחיב מעייני הקדושה להפציץ ולהאיר את דבר רבינו הקדוש ואורו, לכל מבקש ה'.

צעות לילה אקום להודות לך

בכולל צעות 'חברים מקשיבים' שבבית מדרשינו 'אנשי הצדיק' בבית שמש, נערכה 'אסיפת חיווך' להתעורר ולהתחוק בעבודה נוראה זו של קימת צעות.

האסיפה התקיימה ביום ה' בשבוע העבר י' בסיון, לרגל יום הארציטט של הרה"ח ר' קלמן גולדשמיד ז"ל, אשר לזכרו תייסד הכולל בראשונה.

לאחר שהסבו כ-100 אברכי הכולל כ"י לסעודת מצווה, נשמעו דבריו של הרה"ח ר' שמעון אליה ברין שליט"א, במעלת קימת צעות ולימוד התורה בלילה.

וכבר גילה מוהרנ"ת אוזנינו ש"בוה תלוי הגאולה בכלל ובפרט, ועל כן היתה גאולה הראשונה בחצות ד"יקא, וכן גאולה האחרונה שאנו מקוים במהרה בימינו תהיה על ידי בחינת צעות, על ידי הכשרים והיוראים העומדים בכל לילה בחצות, שעל ידי זה הם ממשיכים על עצמם בחינת קדושת צעות לילה שאז מתעורר חסד גדול" (ליקוטי הלכות, השכמת הבוקר א, טו).

נקודות

אף על פי שהבכיה לַפְּנֵי הַשֵּׁם וְתִקְרָה בְּתַהֲנוֹת וּבְקִשּׁוֹת מוֹכָה מְאֹד, אֵף עַל פִּי בֶן בְּשֹׂאֲדָם אוֹמֵר תְּהִלִּים אוֹ שֹׁאֵר תְּהֻנוֹת וּבְקִשּׁוֹת אוֹ שְׂמִיחָה בֵּינוּ לְבֵינוּ קוֹנוֹ, וְחֹשֶׁב וּמְצַפֶּה וּמְסַתְבֵּל בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פְּעַם שִׁיבְכָה וְיִזְרִיד דְּמֵעוֹת, גַּם זֶה הוּא מִחֻשְׁבָּה וְרָה וּמִבְּלִבֵּלַת הַמִּנְגָּה. פִּי הַעֲקָר שִׁיבְנוּ דַעְתּוֹ לֹאֵמֵר הַדְּבוּרִים בְּכָל לַבּוֹ בְּאֵמֶת, שְׂמִיחָה אֲנִינוּ וְלָבוֹ לְשִׁמְעֵנוּ מִה שְׂמוֹצִיא מִפִּינוּ. וְאִם יִתְעוֹרֵר לְבָבְכֶה מִה מוֹב, וְאִם לָאוּ, אֵל וּבְלִבֵּלַת פִּגְנוֹתוֹ בְּשִׁבְלֵי זֶה.

(ליקוטי צעות, התבודדות מ"ו)

לע"נ האשה החשובה והצדיקת מרת חיה יוכבד רונצביל ז"ל בת המה"ח ר' שמואל הורוויץ זצ"ל, אשר נסתלקה בציון דוד המלך ע"ה בעת אמירת מזמוריו ביום היכלא דיחיה - נתרמו 1800 גליונות ע"י משפחתה

הרה"ח ר' אברהם שמואל קורנבליט והרה"ח ר' נתן אלעזר שפירא תרמו 500 גליונות לרגל נשואי בנם הר"ר גדליהו אהרן שפירא

הרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א תרם 1000 גליונות לרגל נשואי ביתו לנחום טוב, יה"ד שיזכו לראות רוב נחת דקדושה

הרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א תרם סכום נכבד להפצה לרגל נשואי בתו לנחום טוב

הרה"ח ר' איתמר לייפער שליט"א לרגל שמחת נשואי בנו ביום שני באולמי נעסטרייכר בית שמש - זכות בכל לבבך